

**Міністерство освіти і науки України
Національний транспортний університет**

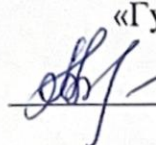
**Відокремлений структурний підрозділ
“Київський фаховий коледж морського і річкового флоту та транспортних технологій
Національного транспортного університету”**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора з НР
І.Л. Гусак
“ 09 ” 05 2025 року

**ПРОГРАМА З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
(СПІВБЕСІДИ)**

**для вступу на навчання для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня
фахового молодшого бакалавра
на основі базової загальної середньої освіти**

РОЗГЛЯНУТО ТА СХВАЛЕНО
на засіданні циклової комісії
«Гуманітарних дисциплін»
Протокол від “ 07 ” травня 2025 р № 10

Голова циклової комісії
«Гуманітарних дисциплін»
 Людмила ЯРОВЕНКО

1. ВСТУП

Програма вступних випробувань з української мови охоплює всі розділи шкільної програми основної школи. У запропонованій програмі стисло наведено зміст розділів шкільної програми, де вказано основні поняття, якими повинен володіти абітурієнт. Це дасть можливість абітурієнту систематизувати свої знання та допоможе зорієнтуватися, на що треба звернути увагу при підготовці до вступного екзамену з української мови.

2. ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКІВ

Вступник повинен знати:

- Алфавіт, співвідношення звуків і букв української мови; наголос; основні випадки чергування голосних і приголосних звуків; вивчені орфограми.
- Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Пароніми.
- Поняття про словотвір. Будова слова. Спільнокореневі слова й форми того самого слова.
- Іменник як частина мови.
- Прикметник як частина мови.
- Числівник як частина мови. Відмінювання кількісних і порядкових числівників.
- Займенник як частина мови. Розряди займенників за значенням.
- Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Час, спосіб, вид дієслова.
- Дієприкметник як особлива форма дієслова.
- Дієприслівник як особлива форма дієслова.
- Прислівник як частина мови.
- Службові частини мови. Прийменник. Сполучник. Частка.
- Вигук як частина мови. Правопис вигуків.
- Синтаксис. Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису.
- Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення.
- Просте двоскладне речення. Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Зв'язок між підметом і присудком.

- Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні.
- Односкладні речення.
- Просте ускладнене речення. Речення з однорідними членами, зі звертаннями, вставними і вставленими конструкціями, відокремленими членами речення, уточнювальними членами речення.
- Складне речення.
- Складносурядне речення.
- Складнопідрядне речення.
- Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні: кома, крапка з комою, двокрапка, тире.
- Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку, розділові знаки в ньому.
- Пряма й непряма мова. Розділові знаки при прямій мові, діалозі та при оформленні цитат.
- Стилi мовлення, їх основні ознаки, функції.

Уміти:

- розташовувати слова за алфавітом; визначати кількість букв і звуків у словах; наголошувати слова відповідно до орфографічних норм; розпізнавати явища уподібнення й спрощення приголосних звуків, правильно писати слова з вивченими орфограмами, знаходити й виправляти орфографічні помилки на вивчені правила;
- пояснювати лексичне значення слів, добирати до слів синоніми й антоніми, пояснювати значення фразеологізмів;
- відділяти закінчення слів від основи, членувати основу на значущі частини, розрізняти форму слова й спільнокореневі слова;
- розпізнавати іменники; визначати рід іменників; правильно відмінювати іменники; розрізняти невідмінювані іменники в українській мові; відрізняти правильні форми відмінювання іменників від помилкових; правильно писати й відмінювати чоловічі і жіночі імена по батькові; правильно ставити в кличному відмінку власні чоловічі й жіночі імена;
- розпізнавати й відмінювати прикметники; утворювати форми ступенів порівняння якісних прикметників, повні й короткі форми

- якісних прикметників; відмінювати прикметники; відрізняти правильні форми відмінювання прикметників від помилкових;
- розпізнавати й відмінювати числівники; відрізняти правильні форми числівників від помилкових; правильно утворювати форми числівників для позначення часу й дат;
 - розпізнавати й відмінювати займенники; відрізняти правильні форми займенників від помилкових; правильно утворювати й писати неозначені й заперечні займенники;
 - розпізнавати дієслова, особливі форми дієслова, безособові дієслова; визначати час, вид і спосіб дієслів; відрізняти правильні форми дієслів від помилкових; правильно писати особові закінчення дієслів;
 - розпізнавати дієприкметники (зокрема відрізняти їх від дієприслівників), визначати їхнє загальне значення, синтаксичну роль; відрізняти правильні форми дієприкметників від помилкових; розрізняти та виділяти в реченні дієприкметникові звороти;
 - розпізнавати дієприслівники, визначати їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль; відрізняти правильні форми дієприслівників від помилкових; правильно будувати речення з дієприслівниковими зворотами;
 - розпізнавати прислівники, визначати їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, ступені порівняння прислівників; відрізняти правильні форми прислівників від помилкових;
 - розпізнавати прийменники, визначати їх морфологічні ознаки; розпізнавати сполучники, визначати групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю, відрізняти сполучники від інших співзвучних частин мови; розпізнавати частки, правильно писати частки;
 - розпізнавати вигуки й правильно писати їх;
 - розрізняти словосполучення й речення, сурядний і підрядний зв'язок між словами й частинами складного речення;
 - розрізняти речення різних видів: за метою висловлювання, за емоційним забарвленням, за складом граматичної основи, за наявністю чи відсутністю другорядних членів;
 - визначати структуру простого двоскладного речення, особливості узгодження підмета з присудком;

- розпізнавати види другорядних членів, правильно розставляти розділові знаки при непоширеній прикладці;
- розпізнавати типи односкладних речень;
- розпізнавати просте речення з однорідними членами, звертаннями, вставними словами, словосполученнями, реченнями, відокремленими членами (означеннями, прикладками, додатками, обставинами), уточнювальними членами речення; правильно розставляти розділові знаки в них;
- розпізнавати складні речення різних типів, визначати їх структуру, види й засоби зв'язку між простими реченнями; правильно розставляти розділові знаки, будувати схеми речень;
- розпізнавати складносурядні речення, визначати смислові зв'язки між частинами складносурядного речення; правильно розставляти розділові знаки між частинами складносурядного речення;
- розпізнавати складнопідрядні речення, визначати їх будову; визначати основні види підрядних речень, типи складнопідрядних речень за характером зв'язку між частинами; правильно розставляти розділові знаки в складнопідрядному реченні;
- розпізнавати безсполучникові складні речення; правильно розставляти розділові знаки в них;
- розпізнавати складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку, встановлювати смисловий зв'язок між частинами; правильно розставляти розділові знаки в таких реченнях;
- замінювати пряму мову непрямою; правильно вживати розділові знаки в конструкціях із прямою мовою, цитатою та діалогом;
- розпізнавати стилі мовлення, визначати особливості кожного з них; користуватися різноманітними виражальними засобами української мови в процесі спілкування для оптимального досягнення мети спілкування.

3. РОЗДІЛИ ДИСЦИПЛІН, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ВСТУПНЕ ВИПРОБУВАННЯ

ФОНЕТИКА. ГРАФІКА. ОРФОЕПІЯ. ОРФОГРАФІЯ

Алфавіт. Наголос. Спрощення в групах приголосних. Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [е], [и], [о] в коренях слів. Сполучення **йо,ьо**. Правила вживання м'якого знака. Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовження м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Найпоширеніші випадки чергування приголосних звуків. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Написання складних слів разом і через дефіс. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис **н** та **nn** у прикметниках і дієприкметниках, **не** з різними частинами мови.

ЛЕКСИКОЛОГІЯ. ФРАЗЕОЛОГІЯ

Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме й переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Пароніми. Лексика української мови за місцем походження. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов.

БУДОВА СЛОВА. СЛОВОТВІР

Поняття про словотвір. Будова слова. Спільнокореневі слова й форми того самого слова.

МОРФОЛОГІЯ. ІМЕННИК

Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Іменники спільного роду. Відмінювання іменників. Невідмінювані іменники в українській мові. Написання й відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові. Кличний відмінок (у власних чоловічих і жіночих іменах).

ПРИКМЕТНИК

Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Відмінювання прикметників. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення (проста і складена форма). Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння прикметників.

ЧИСЛІВНИК

Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Типи відмінювання кількісних числівників. Порядкові числівники, особливості їх відмінювання. Особливості правопису числівників. Уживання числівників для позначення часу й дат.

ЗАЙМЕННИК

Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди займенників за значенням. Відмінювання займенників. Творення й правопис неозначених і заперечних займенників.

ДІЄСЛОВО

Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на **–но, –то**). Безособові дієслова. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного й наказового способу дієслів. Особові закінчення дієслів I та II дієвідміни.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні й пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на **–но, –то**.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівниковий зворот.

ПРИСЛІВНИК

Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних при творенні прислівників вищого і найвищого ступенів. Написання разом, окремо й через дефіс прислівників і сполучень прислівникового типу.

СЛУЖБОВІ ЧАСТИНИ МОВИ

Службові частини мови. Прийменник як службова частина мови. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника. Правопис прийменників. Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні й підрядні. Правопис

сполучників. Розрізнення сполучників та інших співзвучних частин мови. Частка як службова частина мови. Правопис часток.

ВИГУК

Вигук як частина мови. Правопис вигуків.

СИНТАКСИС. СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ

Синтаксис. Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між частинами складного речення.

РЕЧЕННЯ

Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Види речень за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю чи відсутністю другорядних членів (непоширені й поширені).

ПРОСТЕ ДВОСКЛАДНЕ РЕЧЕННЯ

Просте двоскладне речення. Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Зв'язок між підметом і присудком.

ДРУГОРЯДНІ ЧЛЕНИ РЕЧЕННЯ У ДВОСКЛАДНОМУ Й ОДНОСКЛАДНОМУ РЕЧЕННІ

Означення. Прикладка як різновид означення. Додаток. Обставина. Порівняльний зворот.

ОДНОСКЛАДНІ РЕЧЕННЯ

Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні).

ПРОСТЕ УСКЛАДНЕНЕ РЕЧЕННЯ

Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертаннями речення зі вставними словами, словосполученнями, реченнями, їх значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки – непоширені й поширені.

Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення. Розділові знаки в ускладненому реченні.

СКЛАДНЕ РЕЧЕННЯ

Типи складних речень за способами зв'язку їх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення.

СКЛАДНОСУРЯДНЕ РЕЧЕННЯ

Єднальні, протиставні й розділові сполучники в складносурядному реченні. Сміслові зв'язки між частинами складносурядного речення. Розділові знаки в складносурядному реченні.

СКЛАДНОПІРЯДНЕ РЕЧЕННЯ

Складнопірядне речення, його будова. Головна й підрядна частини. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку в складнопірядному реченні. Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, мети, умови, допустові). Складнопірядні речення з кількома підрядними, розділові знаки в них.

БЕЗСПОЛУЧНИКОВЕ СКЛАДНЕ РЕЧЕННЯ

Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні: кома, крапка з комою, двокрапка й тире.

СКЛАДНЕ РЕЧЕННЯ З РІЗНИМИ ВИДАМИ СПОЛУЧНИКОВОГО Й БЕЗСПОЛУЧНИКОВОГО ЗВ'ЯЗКУ

Поєднання сурядного, підрядного й безсполучникового зв'язку в складному реченні з різними видами зв'язку, розділові знаки в ньому.

СПОСОБИ ВІДОБРАЖЕННЯ ЧУЖОГО МОВЛЕННЯ

Пряма й непряма мова. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог. Розділові знаки в конструкціях із прямою мовою, цитатою та діалогом.

СТИЛІСТИКА

Стилї мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), їх основні ознаки, функції.

4. СТРУКТУРА БІЛЕТА УСНОЇ СПІВБЕСІДИ

ЗРАЗОК

1. Позначте правильну відповідь

В українській мові повнозначних частин мови –

А 8

Б 7

В 6

Г 5

2. Позначте рядок, у якому всі прислівники треба писати через дефіс:

а) часто/густо, казна/як, по/юнацьки, куди/небудь, сяк/так

б) по/батьківськи, високо/високо, рік/у/рік, по/одинці, по/четверте

в) як/небудь, аби/куди, аби/як, не/аби/як, ані/трохи

г) тет/а/тет, пліч/о/пліч, кінець/кінцем, аби/куди

3. Позначте складнопідрядне речення з підрядним означальним:

а) Щасливий, хто сні має милі (Леся Українка).

б) Там на горі є місто, що до нього купці пливуть аж з моря крижаного (Костенко).

в) Так літував Іван у полонині, аж поки вона не спустила (М. Коцюбинський).

г) Ясень віти простягає, щоб обняти срібну хвилю. (О.Олесь).

4. Доберіть умову вживання тире (А – Д) до кожного прикладу речення (1 -4)

Приклад речення

1 Грім гримить – хліб буде родить.

2 Верба – мов чорний покруч ікебани.

3 Мерехтіли далекі вогники сіл
– теплі земні зірки.

4 Від малих дітей болить голова,
а від дорослих – серце.

Уживання вживання тире

А тире при відокремленій
прикладці

Б тире в складному
безсполучниковому реченні

В тире між підметом і присудком
Г тире на місці пропущеного
члена речення

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ АБІТУРІЄНТІВ

Тестові завдання з української мови охоплюють всю програму, вивчену в школі, і включають усі розділи мови.

Кожен білет усної співбесіди містить 4 тести: 1 тест – початковий рівень, 2 тест – середній рівень, 3 тест – достатній рівень, 4 тест – високий рівень.

Кожен тест має 4 варіанти відповіді, з яких тільки один правильний.

Викладач зобов'язаний під час усної співбесіди з абітурієнтом указати йому на його помилки. Викладач має право задати абітурієнтові запитання, чому він обрав той чи інший варіант відповіді, якщо навіть ця відповідь правильна. Оцінка за усну співбесіду не може бути знижена, якщо абітурієнт дає не зовсім чітку відповідь на поставлене запитання.

Рівень	Кількість балів
Початковий Абітурієнт орієнтується в поставлених запитаннях, дає правильну відповідь. У поясненнях плутається, відповідає невпевнено, дає правильну відповідь з допомогою викладача	10
Середній Абітурієнт ілюструє означення теоретичних понять з мови, дає чітку правильну відповідь, аргументує її правилами. Демонструє свої знання з певного розділу мовознавства з допомогою викладача.	20
Достатній Абітурієнт вільно володіє визначеним програмою навчальним матеріалом з української мови; самостійно виконує завдання в знайомих ситуаціях з достатнім поясненням; виправляє допущені помилки; уміє розмірковувати, логічно мислити, обґрунтувати обрану відповідь.	30
Високий Абітурієнт вільно володіє теоретичним матеріалом з української мови, самостійно виконує завдання з достатнім поясненням без помилок; уміє розмірковувати, логічно мислити, обґрунтувати обрану відповідь.	40

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Авраменко О., Блажко М. Українська мова та література. І частина. Довідник. Завдання в тестовій формі. – К.: Грамота, 2019. – 496 с.
2. Авраменко О. Українська мова (рівень стандарту) : підруч. для 10 кл. закл. загальн. середн. освіти / Олександр Авраменко. — К. : Грамота, 2018. — 208 с.
3. Авраменко О. Українська мова (рівень стандарту) : підруч. для 11 кл. закл. загальн. середн. освіти / Олександр Авраменко. — К.: Грамота, 2019. — 208 с.
4. Білецька О. Українська мова. Комплексна підготовка до ЗНО та ДПА. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2019. – 592 с.
5. Козачук Г.О. Українська мова для абітурієнтів: навчальний посібник. – К.: Вища школа, 2007.
6. Ладоня В.О. Українська мова. Посібник для підготовки молодших спеціалістів вищих навчальних закладів. – К.: Вища школа, 2001.
7. Українська мова. Підручник для 10-11 кл. шкіл з укр. та рос. мовами навчання / О.М. Беляєв, Л.М.Симоненкова, Л.В. Скуратівський, Г.Т. Шелехова. – 4-те вид. – К.: Освіта, 2000.—240 с.
8. Ющук І.П. Українська мова. Практикум з правопису української мови. К.: Освіта, 2007.